

Interreg - IPA CBC Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic Treasures of Edirne and Nessebar

“INTERACTION BETWEEN HISTORICAL & CULTURAL HERITAGE AND TOURISM”

проф. д-р Мариела Модева

Главен секретар на БНК на ИКОМОС (юни, 2011 – юли, 2017)

член на БНК на ИКОМОС, член на Международния научен комитет по културен туризъм на ICOMOS International

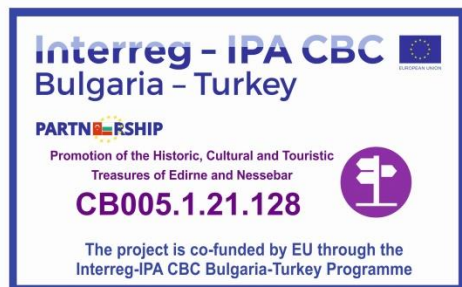
Културен туризъм - дефиниция и видове

Понятиятата връзка между културата и туризма е относително нова (този термин се появява едва в средата на 80-те години), но и дефинициите на двете отделни понятия могат да бъдат много широки. Голям брой дефиниции определят понятието култура. **Култура** (от латински *cultura*, идващо от *colo*, *colere* и означаващо **възпитание, образование, развитие, култивиране**) е понятие с много нееднозначни дефиниции и поради тази многостранност и многопластовост се подлага трудно на единно определение. Различните дефиниции на културата отразяват различни разбирания или критерии за оценяване на човешката дейност. **През 1952 г. Алфред Крьобер и Клайд Клакхон съставят списък с над 200 различни дефиниции на култура.** Най-общо, под култура се разбира човешка дейност в различните нейни проявления включително всички форми и способности на човешкото самоизразяване, самопознание и натрупване на навици и умения.

Приемаме трактовката за разсъждението за **културата като интелектуално-творчески процес, който се детерминира от самата нея и съществува в рамките на теорията на културата.**

- **Самюъл Хънтингтън** се опитва да обясни тази стратегия чрез **сблъсъкът на цивилизациите** под влиянието на нов световен ред.
- **Жак Дерида** споменава за **новите форми на глобализацията**, които превземат „културната власт на европейците“, налагайки дискредитация на нейния модел.
- **Витторио Фоа** разкрива **параметрите на новата етика**, която отрича вярата в европейската култура, подчертавайки мощта на глобалното заличаване на цивилизационните различия чрез трансцендентен императив. Днес продължава да бъде актуална и периодично да се възобновява дискусиата по въпроса за „**кризата или залеза на европейската култура**“, която може да се осъществи в множество контексти, но тя очевидно се задълбочава.

Основните направления в културологията очертават от различни гледни точки феномена *култура* в контекста на отношенията „човек-човек, човек-природа и човек-общество“.

- Според „Българския тълковен речник“ първото определение за култура е „свкупност от материални и духовни придобивки, създадени от човечеството в процеса на неговата обществено-историческа практика и се дели на материална и духовна“. Според Закона за закрила и развитие на културата /Допълнителни разпоредби, § 1/, „култура е дейността по създаването, проучването, разпространението и опазването на културните ценности, както и резултатите от тази дейност“.
- При изследването на културата представлява интерес смисълът, който влага **Едуард Тайлър** още през 1871 г. в „Примитивната култура“, където разглежда културата на европейца като „сложен феномен на цялото“, което включва „уникални знания, вярвания, изкуство, норми на живот и всички други способности и навици, които европейца усвоява като член на обществото, различно в цивилизационен план от останалия свят“. След колебание между „култура“ и „цивилизация“ Тайлър заема думата „култура“ от немски, където тя е била добре известна и ползвана в смисъла „култивиране“ и до сега във френския език тя не е много популярна, макар че се използва „culturel“ като прилагателно.

- Окончателно признание културата получава през 18 и 19 в. Днес с това понятие се обозначава „значимо начало в човека и около него, което не съществува само по себе си, от природата, а се появява благодарение на труда на човека, неговия разум и неговата дейност в най-широк смисъл“.
- От самото си начало думата „култура“ настойчиво се използва именно в просветителски дух като обозначение на постиженията на човешкия разум и човешките ръце.

- В този контекст ще обобщим пет основни определения (като се абстрахираме от дефиницията за „култивиране на земята, растенията или животните“), на които ще се основаваме в разглеждането на темата за културния туризъм. Те са: **културата като специфична „форма на дейност, свързана с мисленето, заниманията с художествена култура, приетите норми на поведение и т.н.; културата като общо равнище на развитие на обществото, неговата просветеност и рационалност по пътя от „дивачеството до цивилизацията“; културата като общност, характеризирана като особена съвкупност от норми, ценности и смисъл, такива като етносите, нациите или цивилизациите; културата като обща система от ценности и представи, като социално-статусна или професионална субкултура; културата като духовно измерение на всяка дейност, в което се формулират мотиви, принципи, правила, цели и значения на дейността“.**

- Дефиницията на **понятието туризъм** е по-еднозначна. Световната организация за туризъм на своята конференция в Отава през 1993 г. дава следната дефиниция: **„Понятието туризъм съдържа действията на една или повече личности, които прекарват един ден или най-много една година извън постоянното си местожителство с цел почивка или развлечение, служебни или търговски задължения или други причини“**. Според Международната харта за културен туризъм на ИКОМОС (Мексико, 1999), този вид туризъм отразява **взаимоотношението между културното наследство и туризма**, както и факта, че културното и природното наследство, заедно с разнообразната жива култура, притежават изключителна туристическа привлекателност.

- **АТЛАС (European Association for Tourism and Leisure Education)** В изследователския проект, спонсориран от Европейския съюз (ЕС) - 1991 г. се включват повече от 250 изследователски институти от над 40 страни с цел формулиране на дефиниция за културния туризъм: **„културният туризъм обхваща всички, свързани с културата дейности на лица, отправящи се към места, извън обичайното им обкръжение, преминавайки границата на своя градски регион, където по възможност и пренощуват; като културен туризъм се обозначават всички пътувания, чиято мотивация е свързана предимно с културни дейности“.**
- **СТО:** културният туризъм представлява движение на хора с културна мотивация като образователни пътувания, пътувания, свързани с изкуството и културата, посещение на фестивали и други културни събития, разглеждане на забележителности и паметници.
- **ИКОМОС:** всяка форма на пътуване до други места, които доближават посетителя до всички културни аспекти на съответното място, неговия стил на живот, култура на хранене, топография, околна среда, градове и села, исторически забележителности и културни съоръжения.
- **Европейската програма за влиянието на културния туризъм върху градските ресурси и икономиката (PICTURE)** „Културният туризъм е форма на туризъм, насочена към културата, културното обкръжение, в това число пейзажите на дестинацията, ценностите и стиловете на живот, местните наследства, пластичните изкуства, спектаклите, традициите, ресурсите за забавление на приемащата общност. Културният туризъм може да обхване участието в културни събития, посещения в музеи и срещи с местните“.

- Принципно дълги години битува схващането, че културният туризъм до голяма степен представлява среща с „високата култура“, докато **днес съществуват много нови значения за културен туризъм, които представят както материални, така и нематериални аспекти на културата.**

Културният туризъм се проявява все повече като творчески туризъм

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

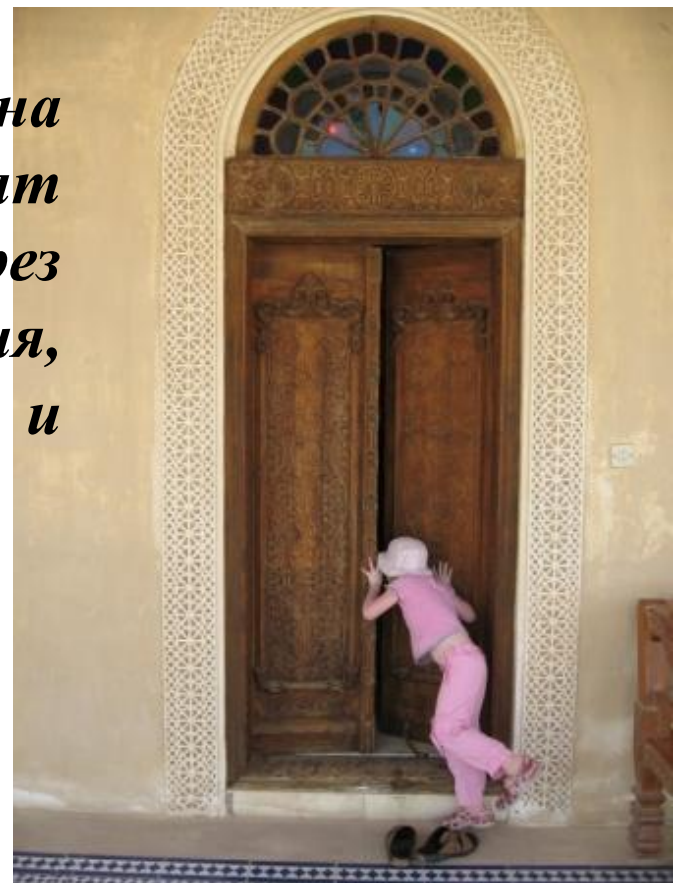
The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Какво е „творчески туризъм“?

„Туризъм, който предлага на посетителите възможност да развият техния творчески потенциал чрез активно участие в културни събития, посещение на културни институции и културни ценности навсякъде по света“.

Грег Ричардс и Джули Уилсън

Алтернативна дефиниция...

- *Творческият туризъм е пътуване, насочено към участие в обучение в областта на изкуството, културното наследство или важните символи на едно място, който осигурява връзка с тези, които живеят на това място и цели да създаде жива връзка с тях.*

Из Доклад от Международната конференция
по творчески туризъм-2008.

Видове културен туризъм

Както вече отбелязахме, културата може да бъде изобразена чрез два концентрични кръга:

- **вътрешният кръг**, който представлява **културното сърце**, т.е. по-традиционните или базовите елементи на културата, разбирана като това, което хората правят или произвеждат като култура;
- **външният кръг** представлява **начина на живот** или **стила на живот** на населението на дадено място.

Видове културен туризъм

- Според Стратегическия план за развитието на културния туризъм в България, 2009 г., те са: **туризъм на наследството; туризъм на изкуството; творчески (креативен) туризъм; градски културен туризъм; селски културен туризъм; местен културен туризъм; съвременен културен туризъм.**

Проучванията показват, че най-голямо е **недоволството на туристите** при ползването на продукти, свързани с културния туризъм е от липсата на един или повече от един на следните елементи:

- **новост** (източник на необичайно преживяване);
- **вдъхновение** (провокативно и стимулиращо въздействие);
- **емоция** (провокира различни емоции);
- **разбиране** (за характера на обекта/ събитието и неговата среда);
- **качество** (обслужване, ориентирано към потребителя). Те са тясно свързани с изграждането на специализирана инфраструктура. В много случаи, тя или липсва, или съоръженията са морално остарели, предлагат се единични услуги, а информацията е ограничена или недостатъчно атрактивна.

Културният туризъм допринася за:

- разкриване на нови работни места;
- устойчиво регионално развитие;
- защита на природното и културно наследство;
- поддържане на идентичността на региона.

Примери от света, показващи положителните ефекти от туризма и негативните примери за културното наследство

- Туризмът определено е добър за развитието на икономиката на една страна. Има някои европейски градове обаче, които привличат толкова много посетители, че вече въвеждат мерки, които да намалят туристическия поток. Местните жители се бунтуват с твърдението, че посетителите „разрушават“ някои от дестинациите, като създават твърде много шум, замърсяват природата и вдигат цените на наемите и жилищата до такива нива, че местните са принудени да търсят друго място за живот.

Венеция

- Анализатори твърдят, че повишеният брой туристи и по-високите цени са намалили местното население в италианския град с цели две трети за последните 50 години. **UNESCO също изрази притеснение от влиянието върху историческите места.** Местните пък протестират срещу повишаването на цената на живота. В отговор общината увеличи броя на полицаите на местата, където се събират най-много туристи, забрани новите места за храна за вкъщи и предприе мерки за ограничаване на броя на новите хотелски стаи.

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Амстердам

- «Градът гине заради туристите. Никой вече не живее в историческия център. Редица европейски градове са подложени на бавно унищожение от туристите», казва началникът на маркетинга на Амстердам Фран ван дер Аверт.

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Барселона

- През миналата година **Барселона** посрещна **8 милиона туристи**, предизвиквайки протести на местните жители. В отговор общинският съвет одобри нови ограничения за строежа на хотели и постави горна граница на наемите. Част от приходите от туризъм пък вече отиват за услуги за гражданите, вместо за реклама.

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Дубровник

- През 2016 г. градът отчете 10% ръст на туристите - главно заради това, че немалко от сцените в култовия сериал Game of Thrones са снимани именно там. Малкият град обаче трудно се справя с толкова туристи и даже наскоро се наложи да обяви предупреждение за „задръстване“ на тротоарите, след като седем кораба с общо **9 300** туристи акостираха до града. **Местните власти се опитват да намалят броя на корабите и поставиха камери за наблюдение.**

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Прага

- Прага е един от най-посещаваните европейски градове. А бирената култура го прави и често посещавано място за купони и обикаляне на кръчмите - за жалост на местните жители. Протести там все още няма, но общината въведе специални „анти-конфликт“ мерки, включващи полицаи, които патрулират, молейки туристите да пазят тишина след 10 часа вечерта.

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Куба - туристите изяждат всичко

- Според кубинското министерство на туризма през 2016 г. страната е била посетена от над 4 млн. туристи, което е с 13% повече от предходната година. Бумът на туризма има определени последствия за жителите на страната.
- Вълната от посетители води до недостиг на храна. Така основни хранителни продукти стават недостъпни за местните. Хотелите и ресторантите купуват провизии в големи количества за гостите си, което вдига цените и оставя ограничени количества за местните.

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Нова Зеландия - родината на «Властелинът на пръстените»

- Туризмът е от изключителна важност за икономиката на страната. Той допринася с 9,7 млрд. долара за брутния вътрешен продукт на Нова Зеландия всяка година и дава работа на 7,5% от жителите на страната.
- Местните обаче се оплакват, че туристите обикалят навсякъде и често не зачитат околната среда. Страната също така няма инфраструктурата да се справи с отпадъците, оставяни от посетителите. Според Bloomberg има недостиг на хотели, липса на адекватно паркиране и обществени тоалетни.
- Според проучване от март 2017 г., проведено сред 500 жители на Нова Зеландия, **35% от анкетираните са заявили, че туризмът оказва твърде голям натиск върху страната.**

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

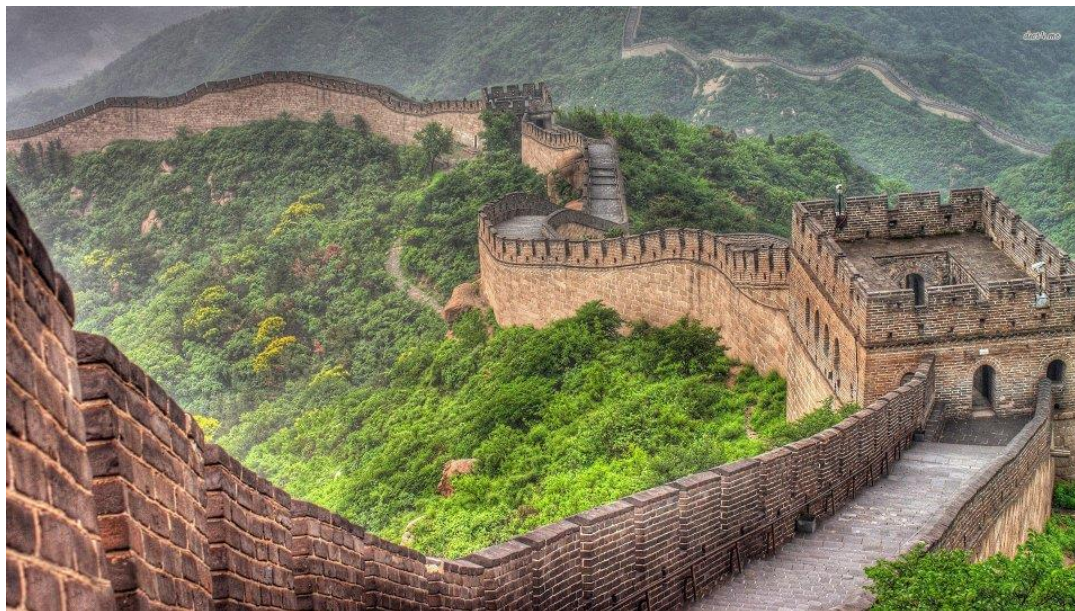
PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

- **Великата китайска стена. Почти 2/3 от нея са увредени или разрушени от прекомерна селскостопанска дейност, естествена ерозия и продажба на тухли с исторически гравюри.**

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

- **Емблематичният Тадж Махал в Агра, Индия. От години красотата на храма на любовта е увреждана от замърсяване и ерозия, които според експерти биха могли да доведат дори до неговото рухване.**

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP
Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Мачу Пикчу

- Правителството в Перу и ЮНЕСКО са определили дневен лимит на туристите, които могат да посетят Мачу Пикчу, от 2500 души. Според перуанското министерство на външната търговия и туризма от 2011 г. насам този брой многократно е надвишен, като само през 2015 г. сайтът на културната забележителност е бил посетен над 1,3 млн. пъти.
- Това пренаселване обаче **оказва неумолимо влияние върху древните руини**. Сега правителството лансира план за редуциране на броя на туристите, които могат да посетят Мачу Пикчу.

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

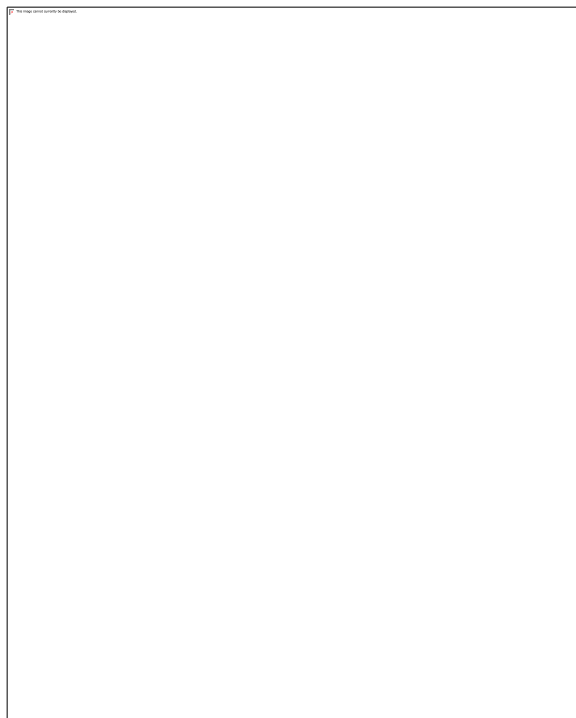
CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Арлингтън, щата Тексас, САЩ

- През 2015 г. чартърната компания Stratos Jets прави проучване, за да определи най-дружелюбните, както и най-негостоприемните американски градове по отношение на посетителите. Оказва се, че **Арлингтън в щата Тексас е най-непривлекателното за туристи място, следван от Ню Йорк**, който е вторият най-недоброжелателен към гостите си американски град. На трето място е Лос Анджелис.

Санторини - перлата на Гърция

- Публикациите онлайн за красотата на остров Санторини в Гърция са хиляди. Снимките на къщите с бели стени и сини покриви са обиколили социалните мрежи многократно.
- През 2015 г. е отчетен рекорден брой круизни кораби, които са спрели на известния остров. Това прави 10 хиляди посетители на ден през лятото. Затова за този сезон **местните власти въвеждат ограничение от 8000 посетители на ден.**

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

Последствия от развитието на туризма за културните ценности

- С развитието на културния туризъм ставаме свидетели на **свърхексплоатация на редица световни паметници, което е сигнал за криза на политиката на опазване.** Съвременни термини като интегрирана консервация, устойчиво развитие, стопански ефект и други често се интерпретират без разбиране и могат да доведат до профанизиране на представата за културна ценност.
- В днешно време някои държави започват да разглеждат културното наследство най-вече като сериозен източник за директни бизнес печалби и често забравят, че **най-важната печалба, което то носи на днешните и бъдещите поколения, включително на местните общности, е тяхната съхранена културна идентичност и традиции.**

- Свр̀хексплоатацията и безогледното застрояване и преизграждане на археологични ценности, на което ставаме свидетели напоследък и в нашата страна, несъмнено **унищожава един от най-важните компоненти на културното наследство – неговата автентичност като материална структура, нематериалната му стойност като историческо послание и достоверност, многопластовост и историческа стратиграфия; подменя се историческа достоверност с пропагандна псевдонаучна декларативност. Всичко това неизбежно води до унищожена културна стойност.**

Ресурси за развитие на културен туризъм в Р България

Въпреки че заема само 2% от територията на Европа, в страната ни са регистрирани около **40 000** исторически паметници (7 от които в Списъка на ЮНЕСКО на световното културно наследство), **36** културни резервата, **160** манастира, около **330** музея и галерии. Тук се включват материални и нематериални културни ценности от различни исторически епохи.

- В интернет пространството и в редица филми, информационни брошури, рекламни видеоклипове и др., представящи културния туризъм у нас, се открояват като емблематични за България паметниците, включени в Списъка на ЮНЕСКО: **Казанлъшката гробница (IV-III в. пр.Хр.) (1979), Тракийската гробница при село Свещари край Разград (III в. пр.Хр.) (1985), Мадарският конник (VIII в.) (1979), Боянската църква (X-XI в.) (1979), Ивановските скални църкви край Русе (X-XIV в.) (1979), Рилският манастир (X в.) (1983), Старият град в Несебър.**

Министърът на културата Вежди Рашидов и Генералният директор на ЮНЕСКО Ирина Бокова откриха на **20 февруари 2012 г.** в София **Регионален център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа** под егидата на ЮНЕСКО.

БЪЛГАРСКОТО УЧАСТИЕ В СПИСЪКА НА СВЕТОВНИТЕ ШЕДЬОВРИ НА УСТНОТО И НЕМАТЕРИАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

- **2016 - Фолклорен фестивал Копривщица:** система от практики за представяне и предаване на културното наследство;
- **2015 - Народният празник „Сурва“;**
- **2014 - Традицията на производство на Чипровски килими;**
- **2009 - „Нестинарството — послание от миналото: Панагирът на Св. Св. Константин и Елена в с. Българи“;**
- **2008 - Бистришките баби,** архаична полифония, танци и ритуали от региона Шоплука.

Interreg - IPA CBC Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme

as well as grotesque and fantastic
combinations of diverse elements.

Старият град на Несебър – световна културна ценност

- Несебър е един от най-красивите и обичани български градове. Слави се със своето архитектурно и историческо богатство. През **1983** година старият град на Несебър стана част от списъка със **световното културно наследство на ЮНЕСКО**. Днес този паметник на културата е едно от най-посещаваните места в страната, а броят на туристите многократно превишава този на местните жители.

- Старата част на Несебър е исторически паметник и именно тя е разположена на полуострова. Отдалечена е от брега на около 350 метра.
- **Заради старовремските си къщи, църкви, параклиси, музеи и исторически разкопки градът представлява много голям интерес за българските и чуждестранни туристи и е сред най-посещаваните места в страната.**
- Общината реализира множество **проекти, свързани с културния туризъм, сред които знаков е «Вяра в Несебър».**

Несебър и неговите църкви

- Открояват се привлекателните за туристите църкви Свети архангели Михаил и Гавраил (датира от 13-ти век), Иисус Христос Пантократор (13-ти век), Свети Йоан Кръстител (11-ти век), църквата Свети Стефан (от 11-ти век), Света Параскева (завършена през 14-ти век). Още по-стари и поради тази причина по-интересни са църквите света Богородица Елеуса и Света София. И двете датират от 5 век. И двете са запазени частично. Малко по-нова е църквата Свети Теодор. Тя датира от 8-ми век и на практика е най-старата функционираща църква в Несебър. Изброените църкви са само малка част от това, което ще откриете в този очарователен град. Общият им брой е около 40 но тези представляват най-голям интерес от гледна точка на своята история и архитектура.

Център на занаятите обединява Несебър и Одрин

- Проектът „Демонстрационен център на занаятите в Несебър и Одрин” се реализира след като през 2012 г. община Несебър успя да го защити и да получи финансиране на стойност 599 132, 11 евро по програмата за Трансгранично сътрудничество България - Турция, съфинансирана от Инструмента за предприсъединителна помощ.
- Заедно с партньорите от Одрин се реализира и още един проект. **В Стария град е планирано да бъде открита „зелена” детска градина**, която да се превърне в център за екологично обучение, енергийна ефективност и еко-култура. **Българските майстори представят в Одрин**, пред тамошната публика, своите способности и типчната българска вековна традиция в различните занаяти.

Проблеми

- Трябва да се отбележи, че за мнозина представата за опазване на световното наследство се изчерпва с акта на вписване в Листата. В действителност това е продължаващ процес, който включва не само номинацията и изготвянето на досие, но и **формулиране и провеждане на ясна политика за опазването, провеждане на мониторингови мисии, управление на развитието, решаване на възникващи проблеми и редица други елементи.** Във връзка с това е и задължението на държавите, ратифицирали Конвенцията, да изготвят планове за опазване и управление на всички културни ценности, вписани в Листата за световно наследство. Препоръката на ЮНЕСКО е държавите да изготвят такива планове за всички значими защитени обекти.

Проблеми

- За съжаление до момента, повече от десет години след въвеждане на това изискване, у нас няма нито един действащ план за опазване и управление на културното наследство. **Единственият изработен такъв план – този за Старинния град Несебър, е върнат от Министерски съвет в Министерството на културата за преработка. В резултат от липсата на действащ план в града е много по-трудно да се следват предписанията на експертите за съхраняване на изключителната универсална стойност на историческия град. Липсата и на подробен устройствен план неизбежно води до изграждане на нови структури в Старинния Несебър, които са в разрез с дефинираната изключителна универсална стойност в Листата за световно наследство.**

Решението

/на примера на Стария град на Несебър/

- БНК на ИКОМОС има активна позиция по проблемите на Старинния Несебър и е в контакт с Българската комисия на ЮНЕСКО, като заедно с това се стреми да оказва и експертни консултации на **Община Несебър** за съхраняването на изключителната универсална стойност на този световен паметник. Българският национален комитет е в активен диалог и с различни представители на местната общност. Убедени сме, че именно благодарение на този **диалог** жителите в Старинния Несебър вече осъзнават огромното значение, което световната културна ценност има за самите тях и имат активна позиция за поддържането ѝ.
- Успешното развитие на този процес се основава и на **партньорството** на национални институции, неправителствени организации и всички заинтересовани страни в обществото и обединяването им около обща кауза. За всичко това е **необходима и ясна стратегия и визия.**

Проблеми в международен план

- **Възникване на негодувание на местното население**, поради необходимостта от съвместно използване на редица съоръжения с посетителите.
  - **Промени в житейските ценности и начина на живот**, които могат да бъдат причинени не само от туризма, но и от общественото развитие като цяло.
  - **Дезинтеграция на местната общност**, влошаване на стандарта на обитаване; пренаселеност.
  - **Изселвания, заселвания и миграции**, несигурност на работните места.
  - **Възникване на социално неравенство**, комерсиализиране на социалните отношения, на изкуството, занаятите и обичаите.
  - **Увеличаване на престъпността**, проституцията, наркоманията, тероризма, заболяванията.

Проблеми в международен план

- - **Заетостта в туристическата индустрия често е дехуманизираща** - развитие на раболепно отношение на заетите в туристическата индустрия, използване на детски труд, продължителен работен ден, голям брой работници на ниско платени длъжности.
- **Загуба на гордост от културата**, когато туристите гледат на нея като на стока, която трябва да им осигури забавления.
- **Поява на негативно отношение на туристите към стандартизираните продукти за масово потребление**, които не им носят нови разнообразни преживявания и ефекти.
- **Туристите имат нежелан «ефект на демонстриране»** спрямо общността домакин. Бедният начин на живот повишава чувството на превъзходство на чужденците.

Заклучение

- В заключение можем да обобщим, че **културният туризъм осигурява богата палитра от впечатления**, предизвикани не само от традиционните, но и от съвременните достижения на човешката цивилизация, разглеждайки ги в единство. **Новото развитие на културата се фокусира както върху нуждите на местното население, така и върху потребностите на туристите. В този контекст градовете Одрин и Несебър имат значителен потенциал да играят важна роля в развитието на културния туризъм, да бъдат център на събития, привлекателни за местни и чуждестранни посетители.**
- По време на Петата годишна среща между бизнеса и местната власт, организирана от Асоциацията на българските туроператори и туристически агенти през м. октомври тази година, бяха изнесени данни, които показват, че **ръстът на културния туризъм е изпреварил този на морските курорти като по време на активния летен туристически сезон е бил между 20 и 30 %.**
- **Перспективата за привличане на туристи е прерогатив на всяка отделна община. Развитието на една туристическа дестинация е от компетенциите и на туристическия бранш.** Концепцията може да бъде допълнително детайлизирана и на основата на **насоките на ЮНЕСКО** и други международни организации, които работят в сферата на туризма, като бъде съобразена с особеностите на съответния регион. **Подкрепа на подобно виждане дава и новата Стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030.**
- **Нови възможности за внимание към културното наследство като предпоставка за развитие на културния туризъм е обявената за Европейска година на културното наследство 2018.**

Благодаря за вниманието!

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Promotion of the Historic, Cultural and Touristic
Treasures of Edirne and Nessebar

CB005.1.21.128

The project is co-funded by EU through the
Interreg-IPA CBC Bulgaria-Turkey Programme